

Številka: 00104-181/2018/6

Datum: 10. 5. 2018

Odgovor na poslansko vprašanje Anje Bah Žibert v zvezi z reševanjem vprašanja priseljencev v Sloveniji

Poslanka Državnega zbora Republike Slovenije Anja Bah Žibert je dne 21. 3. 2018 preko predsednika Državnega zbora Republike Slovenije dr. Milana Brgleza na Vlado RS naslovila pisno poslansko vprašanje v zvezi z reševanjem vprašanja priseljencev v Sloveniji.

Odgovor Vlade Republike Slovenije

- 1. Ali je Vlada RS seznanjena s pismom župana Kontiča, ki opozarja na probleme, s katerimi se soočajo v Velenju zaradi hitrega naraščanja števila priseljencev in intenzivne rasti deleža tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem ter tudi problemi, s katerimi se soočajo?**

Vlada Republike Slovenije se je seznanila s pismom župana Mestne občine Velenja g. Kontiča.

- 2. Kako Vlada RS ocenjuje omenjeno pismo in dosedanje politiko, ki je pripeljala do takšnega položaja na področju priseljencev oziroma tujcev s stalnim ali začasnim prebivališčem v Sloveniji?**
- 3. Zakaj Vlada RS oziroma pristojna ministrstva niso ukrepala prej in s pravočasnimi ter ustreznimi ukrepi preprečila tako zahtevni položaj, ki vpliva na družbene, kulturne, politične in gospodarske probleme Slovenije?**

Vlada RS ocenjuje dosedanje integracijsko politiko kot uspešno in se zaveda, da je vključevanje priseljencev v družbo eden od temeljev za učinkovito izvajanje migracijske politike. Programi pomoči pri vključevanju priseljencev so tisti, ki opremljajo priseljence z znanji in veščinami in dvigujejo možnosti enakopravnega sodelovanja v družbi ter hkrati dajejo občutek pripadnosti in sprejetosti v družbi.

Ob pregledu ukrepov vključevanja tujcev v slovensko družbo Vlada RS ocenjuje, da se je v Republiki Sloveniji v zadnjih desetih letih sistemsko naredilo zelo veliko. Med ukrepi, ki jih pripravlja in skupaj z evropskimi skladi sofinancira Ministrstvo za notranje zadeve (v nadaljnjem besedilu: ministrstvo), kot pristojno ministrstvo za usklajevanje in koordinacijo nalog vključevanja tujcev, je treba najprej omeniti programe brezplačnega učenja jezika in spoznavanja družbe za državljane tretjih držav, ki imajo na področju vključevanja priseljencev osrednjo vlogo. V skladu s Skupnimi temeljnimi načeli za politiko integracije priseljencev v EU, ki temeljijo na opredelitvi integracije kot dvosmernega procesa, vključevanju in nadgrajevanju protidiskriminacijske politike, spoštovanju temeljnih vrednot EU ter spoštovanju človekovih pravic, je osnovno poznavanje jezika, zgodovine in institucij družbe gostiteljice nujno za integracijo, omogočanje priseljencem, da pridobijo to osnovno znanje, pa bistveno vpliva na uspešnost vključevanja.

Ministrstvo je z izvajanjem brezplačnih programov vključevanja za priseljence pričelo novembra 2008. Omenjena programa so spremljali programi medkulturnega dialoga in programi informiranja.

Od septembra 2012 programi učenja slovenskega jezika in spoznavanja družbe potekajo na podlagi enotnega, javnoveljavnega programa Začetna integracija priseljencev (ZIP), v okviru katerega tečajniki spoznavajo slovensko družbo preko učenja slovenskega jezika. Program je na pobudo ministrstva in Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport oblikoval Andragoški center Slovenije. Brezplačnega programa se je v prvih petih letih izvajanja udeležilo že prek 6.500 državljanov tretjih držav. Programa so se udeležili državljani kar 86 različnih držav. Med udeleženci programa je bilo največ državljanov Bosne in Hercegovine, Srbije, Kosova, Makedonije in Rusije. Skoraj 63 odstotkov udeležencev je bilo žensk, najpogostejša starost udeležencev pa je bila med 31 in 35 let.

Program se je v petih letih izvajal oziroma se izvaja v 34-ih krajih po Sloveniji, izvajalo ga je več kot 20 izobraževalnih institucij, zanj pa je bilo porabljenih 3.164.755,61 EUR. Že od vsega začetka program uspešno poteka tako v Velenju kot širši okolici, kjer sta ga v preteklosti zagotavljala Ljudska univerza Velenje ter MOCIS, Center za izobraževanje odraslih, trenutno pa ga na podlagi pogodbe, ocenjene na 120.000,00 EUR (z DDV), zagotavlja UPI Žalec s podizvajalci, med katerimi sta tudi navedeni ustanovi. V preteklih dveh letih je bilo za izvajanje programa v Velenju in širši okolici namenjenih 105.000 EUR.

Obstoječa pogodba se bo letos iztekla. V okviru javnega razpisa, ki se je zaključil 12. 3. 2018, je ministrstvo za izvajanje programa v obdobju do 30. 6. 2021 predvidelo 140.000,00 EUR (z DDV) z možnostjo enkratnega povečanja vrednosti pogodbe za 30 % na 182.000,00 EUR (z DDV) v primeru izkazanih potreb. S temi sredstvi skuša omogočiti izbranim izvajalcem, da se čim bolj približajo priseljencem v Velenju ter na področju Slovenj Gradca, Šoštanja, Raven na Koroškem in Žalca. Ministrstvo si bo še naprej prizadevalo, da bo program čim bolj dostopen priseljencem po vsej Sloveniji.

Tabela 1: Obisk programa po letih(celotna Slovenija)

OBDOBJE	MOŠKI		ŽENSKE		SKUPAJ	
	št.	% v letu	Št	% v letu	št.	% skupaj
1.9.2012 - 31.12.2012	103	28,53	258	71,47	361	5,49
1.1.2013 - 31.12.2013	534	33,54	1058	66,46	1592	24,22
1.1.2014 - 31.12.2014	401	35,68	723	64,32	1124	17,10
1.1.2015 - 31.12.2015	455	37,76	750	62,24	1205	18,33
1.1.2016 - 31.12.2016	717	40,62	1048	59,38	1765	26,85
1.1.2017 - 30.6.2017	229	43,45	298	56,55	527	8,02
SKUPAJ	2439	37,10	4135	62,90	6574	100,00

Tabela 2: Udeležba po najštevilčnejših državljanstvih udeležencev (celotna Slovenija)

št.	DRŽAVLIANSTVO	SKUPAJ		SPOL	
		SKUPAJ	%	MOŠKI	ŽENSKE
01.	Bosne in Hercegovine	3232	49,16	1270	1962
02.	Srbije	684	10,40	221	463
03.	Kosova	575	8,75	194	381
04.	Makedonije	482	7,33	183	299
05.	Ruske Federacije	452	6,88	175	277
06.	Ukrajine	240	3,65	5	235
07.	Turkmenistana	74	1,13	73	1
08.	Črne gore	65	0,99	17	48
09.	Hrvaške*	59	0,90	16	43
10.	Filipinov	42	0,64		42
* do vstopa HR v EU 1.7.2013					

Ministrstvo krije tudi stroške prvega opravljanja preizkusa znanja iz slovenskega jezika državljanom tretjih držav, ki so se programa ZIP udeležili v vsaj 80 % ur. V letu 2017 je izpit opravljalo 771 državljanov tretjih držav, za kar je bilo porabljenih 99.626,71 EUR. Izpit je uspešno opravilo dobrih 62 % udeležencev.

Poleg navedenih ukrepov ministrstvo sofinancira tudi druge programe medsebojnega poznavanja in razumevanja s slovenskimi državljani na lokalni ravni. Tako je že lani objavilo javni razpis, s katerim je skušalo spodbuditi organiziranje posebnih središč medkulturnega dialoga z namenom izvajanja aktivnosti, namenjenih pomoči pri vključevanju tujcev, tako prisilcev za mednarodno zaščito, oseb, ki so to že pridobile, in državljanov tretjih držav v lokalno okolje, aktiviranju in povezovanju lokalnega prebivalstva, ki je pripravljeno sodelovati pri ustvarjanju okolja, odprtega za vključevanje, ter osveščanju lokalnega prebivalstva o vključevanju kot dvosmernem procesu. Javni razpis je bil namenjen različnim organizacijam - društvom, zavodom ipd. iz lokalnega okolja v štirih krajih: Velenju, Mariboru, Kopru in Logatcu. Približno dvoletno izvajanje aktivnosti je bilo ocenjeno na 54.500,00 EUR (z DDV). Na razpis se je žal prijavila le ena organizacija, ki deluje na področju Nove Gorice. Ministrstvo upa, da bo na ponovljen razpis v letošnjem letu prijavilo več lokalnih organizacij.

Januarja letos se je iztekel 18 mesečni projekt, ki ga je organiziralo in sofinanciralo ministrstvo, v okviru katerega je nastal Priročnik za lažje sporazumevanje v zdravstvu. Pri njegovem nastanku so sodelovali Filozofska fakulteta, Medicinska fakulteta in Zdravstvena fakulteta Univerze v Ljubljani ter Zdravniška zbornica Slovenije in Nacionalni inštitut za javno zdravje. Priročnik, ki predstavlja prvi tovrstni izdelek pri nas, je namenjen lažji komunikaciji med tujci in zdravstvenimi delavci na primarnem nivoju. Na voljo je v štirih jezikovnih variacijah: slovensko/angleško/francoski, slovensko/rusko/kitajski, slovensko/arabsko/farsi ter slovensko/albanski. Za slabše izobražene vsebuje tudi posebne piktograme. Brezplačne izvode priročnika je poleg različnih organizacij prejelo tudi 708 udeležencev na 14 izobraževanjih "Pacient ne govori slovensko", organiziranih v letu 2017 v Ljubljani, Mariboru, Kopru, Celju, Novem mestu in Kranju. Enodnevna brezplačna izobraževanja so bila namenjena predvsem zdravstvenim delavcem in tudi ustrezno ovrednotena z licenčnimi in kreditnimi točkami.

Poleg omenjenega želi Vlada Republike Slovenije izpostaviti tudi programe za specifične ciljne skupine priseljencev, ki so namenjeni njihovim posebnim potrebam pri vključevanju v družbo, programe medkulturnega dialoga in programe osveščanja širše javnosti o pomenu migracij kot o dejavniku spodbujanja razvoja. Ti programi temeljijo na skupnih smernicah in standardih, dogovorjenih med članicami Evropske unije, ki pa so okvirni in dovolj fleksibilni, da dopuščajo upoštevanje specifičnosti slovenskega prostora. Poleg koordinacijske vloge za zagotavljanje medresorsko usklajenega systemskega okvira, ki bi državljanom tretjih držav nudil celovito podporo pri vključevanju v slovensko družbo, pa ministrstvo tudi samo izvaja nekatere ukrepe. Na različne načine zagotavlja informacije za državljane tretjih držav v zvezi z njihovim vključevanjem v slovensko družbo. Pri tem ima osrednjo vlogo spletni portal infotujci.si. V letu 2017 je spletno stran obiskalo skoraj 18.000 uporabnikov. Tistih, ki so spletno stran obiskali prvič, je bilo 65 odstotkov, 35 odstotkov je bilo takih, ki so stran obiskali večkrat. Skupno so obiskali nekaj več kot 67.000 strani. Največkrat so vsebine iskali v angleškem jeziku. Najbolj obiskane vsebine na spletni strani so se nanašale na dovoljenje za začasno prebivanje, delovno dovoljenje, tečaje slovenskega jezika in državljanstvo. Ministrstvo je v letu 2017 sklenilo pogodbo z izbranim izvajalcem za prenovu spletne strani. V letu 2018 je tako tujcem dostopna prenovljena spletna stran www.infotujci.si z vsemi informacijami, ki jih potrebujejo za življenje in delo v Republiki Sloveniji. Spletna stran vsebuje informacije tako za tiste tujce, ki so že v Sloveniji, kot tudi tiste, ki se pripravljajo na prihod v Slovenijo.

Vlada Republike Slovenije se zaveda, da je zagotavljanje pogojev za uspešno vključevanje priseljencev v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje medresorske narave oziroma da je za to potrebno sodelovanje vseh pristojnih resorjev.

Zakon o tujcih (Uradni list RS, št. 1/18 – uradno prečiščeno besedilo in 9/18 – popr.) v tretjem odstavku 105. člena nalaga pristojnim ministrstvom, da pri izvajanju nalog vključevanja sodelujejo med seboj in z domačimi in mednarodnimi strokovnimi organizacijami, organi drugih držav in drugimi izvajalci nalog ter usklajujejo dejavnosti za hitrejše vključevanje tujcev, ki niso državljani EU, v kulturno, gospodarsko in družbeno življenje oziroma izobraževalni sistem Republike Slovenije. Za usklajevanje in koordinacijo nalog vključevanja tujcev pa je, kot že navedeno, pristojno ministrstvo.

Z namenom sodelovanja državnih in drugih organov, institucij in združenj pri učinkovitem izvajanju ukrepov vključevanja tujcev (torej širše skupine priseljencev) je Vlada Republike Slovenije oktobra 2008 sprejela sklep o ustanovitvi Sveta za integracijo tujcev. Člani sveta so predstavniki ministrstev, nevladnih organizacij in združenj občin. Naloge sveta so podajanje mnenj in priporočil k nacionalnim programom, pomembnim za integracijo tujcev, sodelovanje v postopkih priprave zakonov in drugih predpisov, ki vplivajo na področje integracije tujcev ter spremljanje izvajanja integracijskih aktivnosti, analiziranje stanja ter letno poročanje Vladi Republike Slovenije.

Poseben dosežek v okviru delovanja Sveta za vključevanje tujcev je bil vključitev predstavnikov migrantov v delovanje sveta. V letu 2015 so bili v ločenem volilnem postopku (izvedenem s podporo nevladne organizacije) izvoljeni trije predstavniki migrantov, ki bodo zastopali migrantsko skupnost v svetu. Tako kot ostali člani sveta so bili imenovani s sklepom Vlade RS za obdobje 4 let. Svet vodi predstavnik ministrstva.

Vlada Republike Slovenija se tudi zaveda, da je za uspešno vključevanje priseljencev v slovensko družbo bistvenega pomena vključujoče okolje, predvsem lokalno. Da bi bili ukrepi vključevanja učinkoviti, je treba upoštevati, da država ne more zagotoviti implementacije ukrepov na lokalni ravni. Če vključevanje merimo s štirimi dimenzijami (ekonomsko, socialno, kulturno in politično), potem je največji del socialnega in kulturnega vključevanja odvisen od lokalnega okolja. Ministrstvo si tako že več let z objavo javnih razpisov za posamezna bolj obremenjena območja (med katerimi je tudi Mestna občina Velenje) spodbuja aktivno vključitev

lokalnih nevladnih in drugih civilnih organizacij k dejavnostim oziroma izvajanju programov, ki bi pripomogli k boljši vključitvi priseljencev v lokalno okolje, saj se zaveda potrebe po kadrovskih virih na lokalnem nivoju, ki so ključni pri izvajanju integracijske politike.

4. Kako ustrezni organi nadzirajo dejansko prebivanje v Sloveniji, če ima nekdo tukaj prijavljeno stalno ali začasno prebivališče, ter zlorabe pri pridobivanju otroških dodatkov za tujce s prijavljenimi stalnim ali začasnim prebivališčem v Sloveniji? Ali in koliko je bilo zaznanih takšnih kršitev, posamezno po letih, od leta 2002 dalje?

Uvodoma pojasnjujemo, da lahko Ministrstvo za notranje zadeve poda zgolj odgovor, ki se nanaša na prijavno in odjavno obveznost posameznika ter posledično na uradno izvedeno prijavo.

32. člen Ustave RS zagotavlja, da ima vsakdo pravico, da se prosto giblje in si izbira prebivališče, da zapusti državo in se vanjo kadarkoli vrne. Zakon o prijavi prebivališča (Ur. l. RS, št. 52/16, ZPPreb-1), ki ureja prijavno in odjavno obveznost v zvezi s stalnim in začasnim prebivališčem, temelji na ustavni pravici do svobode gibanja, določa pa nekatere omejitve pri prijavi prebivališča. Tujec lahko prijavi prebivališče zgolj na podlagi dovoljenja za prebivanje, potrdila o prijavi prebivanja ali vizuma za dolgoročno bivanje.

Temeljni namen Zakona o prijavi prebivališča je zagotoviti točno in ažurno evidenco prebivalstva ter skladnost registra prebivalstva z dejanskim stanjem prebivanja posameznikov in je dosežen le, če imajo posamezniki prijavljeno prebivališče tam, kjer dejansko prebivajo. Pri tem je stalno prebivališče naslov, na katerem posameznik stalno prebiva, naslov pa predstavlja središče njegovih življenjskih interesov, kar se presoja na podlagi njegovih družinskih, partnerskih, delovnih, ekonomskih, socialnih in drugih vezi, ki kažejo, da med posameznikom in naslovom, kjer živi, obstajajo tesne in trajne povezave. Začasno prebivališče je naslov, na katerem posameznik začasno prebiva zaradi dela, šolanja, prestajanja kazni ali drugih razlogov.

Zakon namen zasleduje predvsem z:

- obveznostjo posameznika, da ob prijavi prebivališča navede resnične podatke o naslovu naselitve in sankcijo, če tega ne naredi;
- obveznostjo posameznika, da ob prijavi predloži dokazilo o pravici do prebivanja na naslovu, ki se prijavlja. Kot dokazilo, da ima posameznik pravico do prebivanja na naslovu, šteje izjava o njegovem lastništvu oziroma solastništvu, najemna ali podnajemna pogodba, soglasje lastnika, enega solastnika ali stanodajalca;
- dolžnostjo lastnika, solastnika ali stanodajalca, ki posamezniku dovoli bivati na naslovu, da posamezniku ne omejuje prijavne obveznosti na tem naslovu, in sankcijo, če prijavno obveznost omejuje;
- postopkom preverjanja resničnosti prijave, ki ga upravna enota uvede, če iz podatkov ali dokazil, predloženih ob prijavi prebivališča, ali podatkov, s katerimi razpolaga, izhaja dvom o njihovi resničnosti. Tako lahko upravna enota že v postopku preverjanja resničnosti prijave prebivališča ugotovi, da posameznik ne prebiva na naslovu, ki ga prijavlja, ter z odločbo prijavo prebivališča zavrne;
- postopkom ugotavljanja stalnega in začasnega prebivališča, v katerem upravna enota po uradni dolžnosti ugotavlja, ali posameznik na prijavljenem naslovu stalno/začasno prebiva, oziroma na katerem naslovu dejansko stalno/začasno prebiva. Če upravna enota dvomi, da posameznik prebiva na naslovu, kjer je prijavil prebivališče ali je obveščena, da posameznik ni izpolnil prijavne obveznosti, posameznika obvesti o obveznosti prijave, postopek pa uvede po uradni dolžnosti, če posameznik ne izpolni obveznosti prijave oziroma se o naslovu prebivanja ne izjavi ali če upravna enota

dvomi, da posameznik kljub njegovi izjavi, na naslovu prijavljenega prebivališča prebiva. Ta postopek uvede tudi, če ga predlaga občina, na naslovu katere ima posameznik prijavljeno prebivališče, ali občina, na območju katere posameznik prebiva. Če upravna enota v postopku ugotovi, da se je posameznik stalno odselil z območja Republike Slovenije, posamezniku odjavi stalno prebivališče in v register stalnega prebivalstva vpiše stalni naslov v tujini, če je upravni enoti znan, oziroma državo, v katero se je odselil. Če upravna enota v postopku ne more ugotoviti, kje posameznik stalno prebiva, in mu tudi ne more določiti zakonskega prebivališča, posamezniku v registru stalnega prebivalstva preneha prijava stalnega prebivališča. Posamezniku preneha prijava začasnega prebivališča, če upravna enota v postopku ugotavljanja začasnega prebivališča ne more ugotoviti, kje posameznik začasno prebiva. Upravni organ tako s postopkom ugotavljanja prebivališča varuje javni interes, ki se kaže v skladnosti registra stalnega prebivalstva z dejanskim stanjem, posledično pa preprečuje tudi morebitne zlorabe zakonskih določb zaradi pridobivanja pravic, ki so vezane na prijavljeno prebivališče, ali izogibanja izvršilnim in drugim postopkom;

- pravico lastnika oziroma solastnika, da pridobi podatke o prijavi na naslovu svoje nepremičnine zgolj na podlagi dokazila o lastništvu oziroma solastništvu;
- omejitvijo števila začasnih prebivališč na samo eno začasno prebivališče ali en začasni naslov v tujini;
- zakonsko ureditvijo, po kateri tujcu stalno oz. začasno prebivališče preneha tudi z dnem prenehanja dovoljenja za stalno oziroma začasno prebivanje, potrdila o prijavi prebivanja ter vizuma za dolgoročno bivanje, razen če pridobi državljanstvo Republike Slovenije ali novo ustrezno dovoljenje za prebivanje;
- nadzorom nad izvrševanjem določb ZPPreb-1, ki ga izvajajo upravne enote in občinski inšpektorji.

S podatki o zlorabah pri pridobivanju otroških dodatkov za tujce s prijavljenim stalnim ali začasnim prebivanjem v Sloveniji, Ministrstvo za notranje zadeve ne razpolaga.

V zvezi z nadzorom dejanskega prebivanja tujcev v Republiki Sloveniji in zlorabami pri pridobivanju otroškega dodatka Vlada RS dodaja še, da je bila leta 2009 ustanovljena vladna medresorska delovna skupina za pripravo možnih ukrepov za uveljavitev migracijske politike Republike Slovenije, ki jo vodi ministrstvo, člani pa so predstavniki Ministrstva za zunanje zadeve, Policije, Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Inšpektorata Republike Slovenije za delo in strokovnjaki iz področja migracij. Naloge medresorske delovne skupine so:

- analiziranje stanja na področju migracij in na njeni osnovi predlaganje ustreznih ukrepov, vključno z izhodišči za usklajevanje nacionalne zakonodaje s pravnim redom EU na področju migracij in preprečevanje morebitnih zlorab postopkov po nacionalni zakonodaji s področja migracij,
- usmerjanje in usklajevanje dela ministrstev, organov in služb na področju migracij,
- aktivnosti za uveljavitev izhodišč integracijske politike,
- priprava programov za obveščanje javnosti o vidikih, vzrokih in posledicah migracijskih gibanj,
- sodelovanje z znanstveno raziskovalnimi in izobraževalnimi ustanovami ter nevladnimi organizacijami, ki delujejo na področju migracij.

Do sedaj se je medresorska delovna skupina ukvarjala izključno z zlorabami na področju zakonitih migracij, vključno z zlorabami socialnih transferjev za družinske člane v prvem letu združevanja družine (primeri, ko je tujec kot vlagatelj takoj po pridobitvi dovoljenja za prebivanje zaprosil za pridobitev socialnih transferjev iz naslova združitve z družinskimi člani, pri čemer pa je bilo naknadno ugotovljeno, da njegovi družinski člani sploh ne prebivajo v Republiki Sloveniji,

temveč v matični državi). Na tej podlagi je bil v Zakon o tujcih leta 2014 ponovno uveden dodatni pogoj že enoletnega bivanja tujca v Republiki Sloveniji in podaljšano dovoljenje za začasno prebivanje, preden tujec lahko poda prošnjo za združitev družine, kar je predlagalo tudi resorno ministrstvo. Kljub temu je Policija v svojih problemskih poročilih leta 2016 in 2017 izpostavila število državljanov Kosova, ki združujejo svoje družine; v poročilu je izpostavljena zloraba instituta združevanja družine tudi z namenom pridobivanja socialnih transferjev. Navedeni tujci, ki v zadnjih letih predstavljajo skoraj tretjinski delež vseh tujcev, ki so jim bila izdana prva dovoljenja za začasno prebivanje zaradi združevanja družine, s prikazovanjem lažnih dejstev oziroma zavajanja upravnega organa združujejo družine, v postopku podaljšanja dovoljenja za prebivanje pa zadostna sredstva za preživljanje dokazujejo s prejemi, do katerih so upravičeni na podlagi zakona, ki ureja družinske prejemke oziroma zakona, ki ureja uveljavljanje pravic do javnih sredstev. V poročilu je bila izpostavljena problematika občin Krško in Žalec, kjer se letno naseli takšno število državljanov Kosova, ki predstavlja več kot odstotek vseh prebivalcev občine. Do sedaj je Policija obravnavala zlorabe v postopkih združevanja družin le na območju Policijske uprave Novo mesto oziroma občine Krško, v katere so bili vpleteni zlasti državljani Kosova, ocenjuje pa, da bi bilo potrebno preiskave pri zlorabah postopkov združevanja družin širiti tudi na druge občine z visokim deležem državljanov Kosova (Izola, Slovenska Bistrica, Žalec, Velenje, Celje, Kranj), hkrati pa preiskave širiti tudi na ugotovitve kršitev iz področja delovnopravne in davčne zakonodaje (po zaključeni preiskavi dveh večjih delodajalcev je Policijska uprava Novo mesto na pristojno tožilstvo podala kazenske ovadbe za več sto kaznivih dejanj).

Prejemanje različnih socialnih transferjev urejata Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih (v nadaljnjem besedilu: ZSDP) in Zakon o uveljavljanju pravic iz javnih sredstev (v nadaljnjem besedilu: ZUPJS), ki določata pogoje za pridobivanje tako družinskih prejemkov, med katere sodi tudi otroški dodatek, kot tudi druge vrste finančnih pomoči, ki jih upravičenci uveljavljajo iz javnih sredstev. Oba zakona sta bila v letu 2014 oziroma 2015 dopolnjena, predvsem v delu, ki določa pogoje za pridobitev posameznih pravic. Tako ZSDP v 73. členu določa, da ima pravico do otroškega dodatka oseba za otroka s prijavljenim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki dejansko živi v Republiki Sloveniji, in sicer do 18. leta starosti otroka. Tudi pri uveljavljanju drugih starševskih prejemkov iz ZSDP izhaja pogoj, da otrok tudi dejansko živi v Republiki Sloveniji. V skladu s sklepom Vlade RS, ki ga je sprejela na svoji 42. seji dne 23.1.2014 sta Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti ter ministrstvo okrepila sodelovanje na področju preprečevanja zlorab socialnih transferjev, predvsem z doslednim izvajanjem 73. člena ZSDP, v povezavi z izvajanjem Zakona o prijavi prebivališča ter ugotavljanjem dejanskega prebivanja, posledično pa tudi izvajanjem določb o razveljavitvi oziroma prenehanju dovoljenja za prebivanje po Zakonu o tujcih. Centri za socialno delo pri pristojnih upravnih enotah preverjajo resničnost podatkov v prošnjah, upravne enote pa, skladno z določbami Zakona o prijavi prebivališča uvedejo postopek ugotavljanja dejanskega prebivališča. V kolikor je v postopku ugotovljeno, da posameznik na naslovu, kjer ima prijavljeno prebivališče, ne prebiva, mu prijava prebivališča preneha. Na podlagi prenehanja prijave prebivališča pa se začne tudi postopek za razveljavitve oziroma prenehanje dovoljenja za prebivanje po Zakonu o tujcih. V letu 2017 je bilo državljanom tretjih držav razveljavljenih 209 dovoljenj za prebivanje.

Glede na zgoraj navedeno Vlada Republike Slovenije meni, da je zakonodaja s področja prejemanja socialnih transferjev, izdaje dovoljenj za prebivanje in prijave prebivališča ustrezno urejena, pomanjkljivosti pa se pojavljajo pri izvajanju le-te.

5. Ali so ustrezno organi zaznali zlorabe zdravstvenih kartic v Sloveniji, da bi se z eno kartico zdravilo več oseb, in kako zdravstvene ustanove preverjajo identiteto bolnika? Ali in koliko je bilo zaznanih takšnih zlorab zdravstvenih kartic, posamezno po letih, od leta 2002 dalje?

V zvezi z zdravstveno problematiko, ki jo v pismu navaja župan Velenja in poslanka se je Ministrstvo za zdravje obrnilo na Zdravstveni dom Velenje in zaprosilo za celovito informacijo o tej problematiki.

Glede suma zlorab zdravstvenih kartic, Zdravstveni dom Velenje dopušča možnost, da do njih lahko prihaja v urgentni službi. Gre za službo, v kateri se izmenjujejo zdravniki, zato je poznavanje in spremljanje pacientov manjše kot v rednih ambulantah.

Poudarjamo, da so sicer vzpostavljeni mehanizmi, ki onemogočajo uporabo ene zdravstvene kartice za več pacientov. Pravila obveznega zdravstvenega zavarovanja v 18. členu določajo, da se zavarovane osebe pri uveljavljanju pravic izkazujejo s kartico zdravstvenega zavarovanja, ki jo izstavi Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije. Zavarovane osebe so jo pri uveljavljanju zdravstvenih storitev dolžne pokazati izvajalcem, dobaviteljem ter delavcem zavoda pri preverjanju lastnosti zavarovane osebe in utemeljenosti zahtev do pravic. Izvajalci, dobavitelji in delavci zdravstvenega zavoda lahko zaradi preverjanja podatkov zahtevajo od zavarovane osebe tudi osebno izkaznico ali drug osebni dokument, s čimer se prepreči morebitno zlorabo kartice zdravstvenega zavarovanja, ki bi jo uporabila nezavarovana oseba.

Nezavarovana oseba lahko brez kartice zdravstvenega zavarovanja uveljavlja le storitve nujne medicinske pomoči in nujnega zdravljenja. V tem primeru lahko izvajalec zahteva drug dokument, na podlagi katerega je možno ugotoviti identiteto zavarovane osebe, naknadno pa tudi lastnost zavarovane osebe.

Evidence o morebitnih zlorabah kartice zdravstvenega zavarovanja, ki bi jo uporabljalo več oseb, Zdravstveni dom Velenje nima oz. je ne vodi. Prav tako taka evidenca ni dostopna za druge zavode po Sloveniji.

Glede na to, da bi se takšne zlorabe lahko dogajale bo Ministrstvo za zdravje poslalo opozorilo zdravstvenim ustanovam, k doslednemu upoštevanju Pravil obveznega zdravstvenega zavarovanja, ki se nanašajo na izkazovanje upravičenca. Zdravstvene ustanove bomo spodbudili k beleženju in odpravljanju morebitnih nepravilnosti.